

Utredning av resursfördelningsmodell för grundsärskolan

Utbildningsnämnden har identifierat ett behov av en mer effektiv styrning och organisering av grundsärskolan i Danderyds kommun.

Vid utbildningsnämndens möte den 6 november 2019 (§ 88, UN 2019/0585) gavs bildningsförvaltningen i uppdrag att utarbeta ett förslag till ny ersättningsmodell för grundsärskolan.

Resursfördelning enligt skollagen och skolförordningen

Skollagen föreskriver att utbildningen ska vara likvärdig inom varje skolform oavsett var den anordnas. Kommunen ska fördela resurser till utbildning inom skolväsendet efter barnens och elevernas olika förutsättningar och behov¹.

Hemkommunen ska lämna bidrag till enskild huvudman för varje elev vid skolenheten. Bidrag till enskilda huvudmän med fristående grundsärskolor regleras i skollagen² och i skolförordningen.³ Bidraget består av ett grundbelopp enligt 37 § och i vissa fall ett tilläggsbelopp enligt 38 §.

Bidraget ska grunda sig på hemkommunens budget för det kommande budgetåret och beslutas före kalenderårets början.⁴ För elever som börjar i utbildning eller annan pedagogisk verksamhet under kalenderåret, ska hemkommunen besluta bidraget omgående.

Vid beräkning av kommunens bidrag ska likabehandlingsprincipen tillämpas. Det innebär att bidraget ska bestämmas efter samma grunder som hemkommunen tillämpar vid fördelning av resurser till den egna grundsärskolan. Utgångspunkten i resursfördelningen bör vara att den enskilde huvudmannen ska kunna bedöma om kommunen använt samma grunder som vid fördelning av resurser till de egna verksamheterna. Om ytterligare medel utbetalas till hemkommunens egen grundsärskola under budgetåret ska motsvarande resurser tilldelas de fristående verksamheterna. Minskar hemkommunen ersättning till den egna verksamheten ska en prövning göras för den fristående verksamheten, om bidraget ska minskas i motsvarande omfattning under budgetåret.

Enskilda huvudmän kan överklaga kommunens bidragsbeslut, både avseende grundbelopp och tilläggsbelopp, genom förvaltningsbesvär.

---

¹ 2 kap. 8 b § skollagen (2010:800)

² 11 kap. 36 och 37 §§ skollagen (2010:800)

³ 14 kap. 1 § Skolförordningen (2011:185)

⁴ 14 kap 1 § andra stycket Skolförordningen (2011:185)

Grundbelopp

Av skollagen framgår att grundbelopp för grundsärskolan avser ersättning för undervisning, lärverktyg, elevhälsa, måltider, administration, mervärdesskatt och lokalkostnader. Grundbeloppet ska utgöra den huvudsakliga finansieringen av verksamheten och det fastställda grundbeloppet ska vara lika för varje elev oavsett huvudman.

I skollagen står att ett tilläggsbelopp ska lämnas för elever som har ett omfattande behov av särskilt stöd eller som ska erbjudas modersmålsundervisning. Detta gäller för såväl elever i grundskolan som elever i grundsärskolan. Tilläggsbeloppet för en elev i behov av särskilt stöd ska vara individuellt bestämt utifrån elevens behov. Hemkommunen är inte skyldig att betala tilläggsbelopp för en elev i behov av särskilt stöd, om betydande organisatoriska eller ekonomiska svårigheter uppstår för kommunen⁵.

Nuvarande resursfördelningsmodell för grundsärskolan

I Danderyds kommun används den beräkningsmodell Kommunförbundet Stockholms län (KSL) utarbetade 2007 för en gemensam resursfördelning till grundsärskolan i länet. Beräkningsmodellen baseras endast på resursförstärkning för en särskoleelev jämfört med en grundskoleelev. Det innebär att en elev i grundsärskolan har motsvarande skolpeng som grundbelopp som en elev i grundskolan, men tilldelas en resursförstärkning i form av fasta tilläggschabloner.

Med stöd av KSL:s beräkningsmodell kategoriseras en elevs behov inom grundsärskolan och fritidshem. I en matris fastställs olika behovsgrupper dvs, kombinationer av utvecklingsstörning och funktionsnedsättningar, som en elev kan ha, som sedan kostnadsberäknas enligt en schabloniserad gruppindelning, där varje kombination har en bestämd personalsammansättning. I Danderyds kommun har grundsärskolans kostnader därför baserats dels på skolpeng som grundbelopp, dels på ett tilläggsbelopp för att täcka de merkostnader och funktionsvariationer som grundsärskolans målgrupp kan omfattas utav. En konsekvens av detta är att större delen av grundsärskolans kostnader har identifierats och tolkats som särskilt stöd och inte som ordinarie utbildning och skolverksamhet i enlighet med skollagen.

Tilläggsbelopp och verksamhetsstöd till grundsärskolan baseras på elevens behov, och kategoriseras utifrån behovsgrupp 1 – 4 för både grundsärskola och fritidshem.

I samband med mottagandet i grundsärskolan fattas ett beslut om placering i behovsgrupp för elev. Placering inom en behovsgrupp kan omprövas för ny bedömning om elevens funktionsnedsättning förändras. Inom varje behovsgrupp finns dock utrymme för en stor spridning av funktionsvariationer.

---

⁵ 11 kap. 38 § skollagen (2010:800)

⁶ KSL, Kommunförbundet Stockholms Län (Förslag till beräkningsmodell för särskolan i Stockholms län 2007-02-12.

Kriterier som ligger till grund för behovsgrupperna idag är:

- Omfattningen/nivån av utvecklingsstörning vilken vanligen beskrivs i utredningen inför mottagande som lindrig, måttlig, eller grav.
- Förekomsten av en eller flera andra funktionsnedsättningar. Antalet funktionsnedsättningar ökar med graden av utvecklingsstörning. Funktionsnedsättningen kan kräva mindre eller större anpassningar av den fysiska miljön liksom större behov av pedagog- och assistentinsatser.
- Förekomsten av andra svårigheter som till exempel allvarliga psykiska störningar, och /eller andra allvarliga beteendestörningar som tex. självdestruktivitet eller starkt utåtagerande beteende.
- En numerärt mycket liten grupp är de medicinskt mycket sköra eleverna samt elever med progredierande sjukdomar (fortskridande försämring av tillståndet). För dessa elever fodras ibland mycket stora insatser.

De fyra behovsgrupperna kan beskrivas enligt följande:

1. Elever med lindrig utvecklingsstörning utan ytterligare funktionsnedsättningar eller svårigheter.
2. Elever med lindrig utvecklingsstörning med lindriga ytterligare funktionsnedsättningar eller svårigheter samt elever med måttlig utvecklingsstörning utan eller med lindriga ytterligare funktionsnedsättningar eller svårigheter.
3. Elever med lindrig eller måttlig utvecklingsstörning med måttliga ytterligare funktionsnedsättningar eller svårigheter samt elever med grav utvecklingsstörning.
4. Elever med lindrig eller måttlig utvecklingsstörning med tillägg av en eller flera grava funktionsnedsättningar eller svårigheter samt elever med grav utvecklingsstörning med tillägg av måttliga eller grava funktionsnedsättningar.
5. En numerärt mycket liten femte behovsgrupp utgörs av elever med extraordinärt komplicerade svårigheter pga. tillkommande funktionsnedsättningar och andra svårigheter. Hemkommunen fattar efter samråd med skolkommunen beslut om eventuell inplacering i denna behovsgrupp. Omfattningen av insatser beslutas i samråd mellan hemkommun och skolkommun. Särskild handläggning tillämpas enligt riktlinjer för tilläggsbelopp och verksamhetsstöd UN 2019/0587

Principen för kategorisering av behovsgrupper framgår av nedanstående tabell.⁷

Nuvarande fastställda behovsgrupper inom grundsärskolan

Behovsgrupp	Utvecklingsstörning	Funktionsnedsättning eller svårighet
1	Lindrigt	-
2	Lindrigt Måttlig Måttlig	Lindrigt - Måttlig
3	Lindrigt Måttlig Grav	Måttlig Måttlig -
4	Lindrig Måttlig Grav Grav	Grav Grav Måttlig Grav
5	Särskild handläggning	

Grundsärskola – skoldelen

Tilläggsbelopp (utöver grundbelopp), kr per månad	Förskoleklass	År. 1 – 3	År 4 - 9
1	10 211	11 918	14 359
2	15 344	18 266	22 008
3	25 554	27 993	33 727
4	29 829	35 511	42 784
5	Särskild handläggning		

Grundsärskola – fritidshem

Tilläggsbelopp (utöver grundbelopp), kr per månad	Förskoleklass	År. 1 – 3	År 4 – 6
1	6 033	4 470	7 094
2	9 247	6 850	9 475
3	14 172	10 498	13 122
4	17 978	13 317	15 942
5	Särskild handläggning		

⁷ UN 2018/0165

Modellen bygger på att olika kostnadskomponenter och kostnadsgrupper indexeras. För grundsärskolan indexeras endast den extra kostnad som en grundsärskoleelev utifrån resursbehov har jämfört med en grundskoleelev.

Gruppstorleken är schabloniserad och bygger inte på vilket skolar eleven går i. Detta regleras istället i den skolpeng som utgör grundbelopp för grundskolan där fastställda årskurser finns framtagna enligt tabell:

Grundbelopp för grundskola och förskoleklass fritidshem-2020⁸

Skolform	Grundbelopp	Summa år
Förskoleklass	3 570 kr per barn/månad	42 840 kr
Skolpeng år 1 - 6	6 461 kr per barn/månad	77 532 kr
Skolpeng år 1 - 7	7 823 kr per barn/månad	93 876 kr

Fritidshem	Grundbelopp	Summa år
Förskoleklass	4 127 kr per barn/månad	49 524 kr
År 1 – 3	3 708 kr per barn/månad	44 496 kr
År 4 - 6	1 062 kr per barn/månad	12 744 kr

Tabellen visar kostnadskomponenter och kostnadsgrupper där beloppen bestämts utifrån resursbehoven.

Kostnadsgrupp	Ökade kostnadskomponent-Index
<i>Undervisningskostnad</i> - Pedagogisk personals löner - Personalomkostnadspålägg - Arbetsplatsförlagd utbildning - Lönekostnader för pedagogiskpersonal under tid för kompetensutveckling - Lönekostnader för ev. vikarier	Behov av personal gruppstorlekar
<i>Lokalkostnader</i> - Hyra - Städning - Underhåll - Driftskostnad - Vaktmästeri - Fast monterade hjälpmedel, lyftar och ramper - Skåp	Behov av yta och gruppstorlek

⁸ Kommunfullmäktiges beslut 21 november 2019

- Bänkar	
<i>Läromedelkostnader</i>	Inga kostnadsskillnader för behovsgrupperna
- Läroböcker	
- Skön- och facklitteratur	
- Tidningar	
- Tidskrifter	
- Broschyrer	
- Tryckt material	
- Inköpta böcker	
- Bibliotek	
- Lön för skolbibliotekarie	
- Biblioteksservice	
- Bild, ljud, media AV- central	
- Förbrukningsmaterial, programvara för undervisning	
- Studiebesök	
- Kulturaktiviteter	
- Lägerskola	
- Internet	
- Servis och underhåll av datorer eller annan utrustning	
- Framtagna kopior	
<i>Stadigvarande utrustning</i>	Maskiner/verktyg ex. grundutrustning anpassad för målgruppen som skolan tar emot.
<i>Övrig kostnad</i>	Elevassistenter
- Elevvård	
- SYV	
- Elevassistenter	
- Skolmåltider	
- Skolresor	
- Skolledning	
- Administration	
- Personalutveckling	
- Utvecklingsarbete och utvärdering	
- Nämnd	
- Myndighets – och huvudmannauppgifter	
- Vaktmästeri	

Nuvarande kostnader för särskola

Som kompletterande underlag inför fastställande av beloppsnivåer har skolorna fått uppge vilka faktiska kostnader de har för utbildningen samt uppge gruppstorlekar för grundsärskolan. I det underlag som inkommit har alla skolor kunnat uppge faktiska kostnader avseende personal samt gruppstorlek men inte för kostnadsposter som ex. lokaler, elevhälsa, stadigvarande kostnader. Vid en analys verkar det dock som att grundbeloppet stämmer väl överens med de kostnader som finns för att bedriva undervisningen för målgruppen.

Jämförelse med andra kommuner

I utredningen har jämförelse också gjorts med andra kommuner där bland annat. Täby kommuns modell och prissättning för grundsärskolan varit vägledande, i syfte att och som stöd vid utformande av modell för kommunen att tillhandahålla och beräkna kostnader utifrån samt att säkerställa att beloppsnivåerna i modellen är rimliga.

Danderyds grundbelopp för grundsärskolan per behovsgrupp åk. 1 – 3 respektive åk. 4 – 9 i jämförelse med andra kommuner

Danderyd grundbelopp grundsärskola per behovsgrupp åk. 1 - 3	skola kr/år	fritidshem kr/år	S: a
1	220 548	98 136	318 684
2	296 724	126 696	423 420
3	413 448	170 472	583 920
4	503 664	204 300	707 964
Danderyd grundbelopp grundsärskola per behovsgrupp åk. 4 - 9	skola kr/år	fritidshem kr/år	S: a
1	266 184	97 872	364 056
2	357 972	126 444	484 416
3	498 600	170 208	668 808
4	607 284	204 048	811 332

Sundbyberg grundbelopp, grundsärskola per behovsgrupp	skola kr/år	fritidshem kr/år	S: a
1	245 578	139 967	385 545

2	306 973	146 966	453 939
3	422 940	188 956	611 896
4	545 729	237 945	783 674

Sollentuna grundbelopp grundskola per behovsgrupp	skola kr/år	fritidshem kr/år	S: a
1	269 150	133 950	403 100
2	348 600	173 400	522 000
3	421 450	209 700	631 150
4	511 950	254 800	766 750

Norrtälje kommun kr/år	Grundbelopp	Behovsgrupper	Ersättningsnivå skola	Ersättningsnivå Fritidshem	S: a
åk. 1-6	85 320	1	132 840	80 700	298 860
	85 320	2	189 180	120 960	395 460
	85 320	3	357 660	241 080	684 060
	85 320	4	426 180	241 080	752 580
	85 320	5	559 860	241 080	886 260
åk. 7-9					S: a
	93 960	1	132 840	-	226 800
	93 960	2	189 180	-	283 140
	93 960	3	357 660	-	451 620
	93 960	4	426 180	-	520 140
	93 960	5	559 860	-	653 820

Täby grundbelopp Särskola	skola
åk. 1 - 5	268 344
åk. 6 - 9	289 430
grund + nivå 2	

Täby kommun betalar inte ut någon specifik fritidspeng eftersom ingen sådan skolform finns. De ersätter fritidsverksamheten med tilläggsbelopp eller extra resurstilldelning utifrån elevens behov.

Förslag på ny resursfördelningsmodell

Bildningsförvaltningen föreslår att behovsgrupperna enligt KSL:s direktiv kvarstår samt att en omfördelning av resursmedel sker. Det i form av att medel skjuts över från tilläggsbeloppen och verksamhetsstödet till ordinarie skolverksamhet, för att kunna fastställa ett grundbelopp (skolpeng) för grundsärskolan.

Förslagen innebär att nya ersättningsbelopp per behovsgrupp föreslås, där enbart ett grundbelopp (skolpeng) utbetalas för behovsgrupp 1. Detta då inga andra funktionsnedsättningar eller svårigheter finns inom den behovsgruppen.

Vidare föreslås att ersättning till förskoleklass tas bort då förskoleklass inte finns inom grundsärskolan samt att fritidshem för grundsärskolan enbart ska avse årskurs 1 – 6. Skolorna får då istället söka tilläggsbelopp för elever i förskoleklass i behov av extraordinärt behov av särskilt stöd.

Omfördelning av finansiering

Den förändring som föreslås är att en omfördelning av resursmedlen sker, för att täcka verksamheten inom de olika behovsgrupperna. Det innebär att medel överförs från tilläggsbeloppen och verksamhetsstödet till ordinarie grundsärskolverksamhet i form av ett grundbelopp för grundsärskola, grundsärskolepeng.

Ersättning för fritidshem från årskurs F– 9 är inte enligt skollagens föreskrifter. Fritidshem för elever inom grundsärskolans finns i årskurs 1 - 6. Därefter upphör rätt till fritidshem enligt skollagen⁹. För elever i grundsärskolan i behov av fortsatt tillsyn i form av korttidstillsyn övergår ansvaret till Socialförvaltningen. Den myndigheten prövar, fattar beslut om insatsen samt tillhandahåller verksamheter enligt, Lagen om stöd och service för vissa funktionshindrade (LSS) ¹⁰.

Ersättning per behovsgrupp

Specifika ersättningsbelopp per behovsgrupp föreslås, där enbart ett grundbelopp utbetalas för behovsgrupp 1. Detta eftersom inga andra funktionsnedsättningar eller svårigheter finns inom den behovsgruppen. Vid uträkning av det nya grundbeloppet har behovsgrupp 1 samt grundbelopp för skola och fritids sammanställts till ett belopp. Utifrån det beloppet har vi sedan dragit ifrån mellanskillnaden för att få fram nya nivåersättningar för behovsgrupp 2 – 4 enligt tabell:

Grundsärskola - skoldelen	Åk. 1 - 3	Åk. 1 - 3	
Behovsgrupp 1	Skolpeng kr mån	Nivåersättning kr mån	Ersättning kr per år

⁹ 14 kap. 7 § SL (2010:800)

¹⁰ LSS § 9 p. 7

Skola	18 379		220 548
Fritidshem	8 178		98 136
Summa			318 684
Behovsgrupp 2			
Skola	18 379	6 348	296 724
Fritidshem	8 178	2 380	126 696
Summa			423 420
Behovsgrupp 3			
Skola	18 379	16 075	413 448
Fritidshem	8 178	6 028	170 472
Summa			583 920
Behovsgrupp 4			
Skola	18 379	23 593	503 664
Fritidshem	8 178	8 847	204 300
Summa			707 964

Grundsärskola - skoldelen	Åk. 4 – 9	Åk. 4 - 9	
Behovsgrupp 1	Skolpeng kr mån	Nivåersättning kr mån	Ersättning per år
Skola	22 182		266 184
Fritidshem	8 156		97 872
Summa			364 056
Behovsgrupp 2			
Skola	22 182	7 649	357 972
Fritidshem	8 156	2 381	126 444
Summa			484 416
Behovsgrupp 3			
Skola	22 182	19 368	498 600
Fritidshem	8 156	6 028	170 208
Summa			668 808
Behovsgrupp 4			
Skola	22 182	28 425	607 284
Fritidshem	8 156	8 848	204 048
Summa			811 332